

nette. Inse, inse!» (iv Livre, cap. 22, p. 99); segons la nota de Plattard eren «petites ouvertures par lesquelles on passait les attaches des bonnettes (petites voiles attachées à une grande)», cf. Sainéan, *L. de Rab.* I, 100; cosa que no sé si s'ha investigat prou (cf. l'ús de *bonetes* en marina mercant, supra).

DERIV.: *Maleter. Maletí.*

Malèvol, malevolència, V. voler Malfactor, V. fer Malfadat, V. fat Malfaent, V. fer Malfamar, -at, 10 *V. mal i fama Malfaràs, V. mal Malfardat, V. farda Malfargar, V. farga (FABRE) Malfat, V. fat Malfatà, V. fer* per a l'origen real d'aquest mot, que no ve de *fer Malfeiner, malfeineria, malfener(ando), V. feina Malferir, -it, V. ferir Malfet, malfetor, malfetria, malfetura, V. fer Malfança, malfiar-se, malfiat, V. fiar Malfilanda, malfilat, V. fil Malfixar-se, V. fix Malflaire, V. mal Malforjat, V. fabre Malfracig, V. nau Malfull, V. marfull Malganós, V. gana Malgàs, V. mal Malgast, malgastador, malgastar, V.* 20 *gastar Malgeniat, malginy, V. giny Malgirbat, V. garba Malgrà, V. mal i gra Malgraciós, V. mal Malgrair, malgrat, V. grat Malguany, malguanyat, V. mal i guanyar*

MALGURÈS, pres de l'oc. ant. *malgoirés*, moneda de *Melgoir*, avui *Mauguio*, a l'Est de Montpellier (PSW v, 64; TdF, s. v. *maugouirés*; Du C., s. v. *moneta*). □ 1.ª doc.: 1317.

Malbaja, V. mal i baver Malbumorat, V. humit Malia, V. mal Màlic, V. mel m. Malicia, maliciada, maliciejar, maliciós, malicós, malicot, V. mal Malifet, malifeta, V. fer Malificar, malignància, malignant, malignar, maligne, malignitat, malilla, V. mal 35

Malin maestr., sembla derivat del nom de Malines, ciutat de Flandes on es fabricava bon drap en quantitat (1307, RLR iv, 379) *Malincoi, V. melancolia Malindons*, deu ser nom improvisat per una combinació d'un derivat de *mel* (o *canyamel*), com ara *melinons, amb *melindros Malintencionat, V. tendir Malió* sembla resultat d'un encruentament de la correspondència catalana dels cast. *gavión*, *AVIÓN* (DCEC/DECH), port. *gavião*, amb *milà*.

Maliquejar, V. mal Malivol, V. voler

MALL, del ll. MALLĒUS 'martell', 'mall'. □ 1.ª doc.: S. XIII, *VidesR*.

«Marc és dit de *marc<us>*, que és *ma<l>l* gran, qui --- fa sòn quant fér en l' anclufa», fº 99r1, traduint el ll. *malleus major* (265, 12); «assats ha de un coltell / qui és fort, bo e beyll, / que sembla sia *mayll*» en el *Llibre dels Mariners*, 5, del S. XIV; els *Dg.* i *AlcM* en donen testimonis en inventaris dels Ss. xv i fi XIV; «un *may* de ferro, manegat, e tres asts de ferro», «onse tascons de ferro, e sinc mascles de ferro, e dos *mays* de ferro ab sos màncs trencats, e una caxeta d'esmolat» en inventaris de les Drassanes, de 1489 (Moliné, ed. del *Consolat*, p. 370). Els Atlants --- los rocs --- / ab unglots de diable, ganxuts, 60

altres n'arrancan / --- / y a cops de peu, a falla de *mall*, los esvorancan, / ab pedres tasconant-los, a tall d'estellador», *Atl.* vi, 48c. Nom del mall del ferret, usual encara en tot el domini, des d'Eiv. («*may*: mazo», PzCabr.) fins al cim dels Pirineus (Areu, *Tavascan*, 1933-4).

És idèntic al nom de l'eina, el terme usual en els nostres alts Pirineus per 'gran puig rocós', mot que des de Ribagorça i Alt Pallars s'estén al llarg del Pirineu: des de la Vall d'Aran (on és vivíssim i arrelat pertot) i el Coserans (Batmala, Sentenh) s'estén fins al cap del Bearn (Rohlfs, *Le Gc.*, § 125, si bé no és precisament un penyal escarpat ni un penya-segat com defineix, sinó un gran puig de roca viva voltat d'espaldats): a l'Alta Vall d'Aspa *mál* «hanche, bloc de pierre», Baretons «somet de montagne» (Rohlfs, *Pat. de Lescun*); i es retroba en altes valls aragoneses, fins a Echo i Ansó (el *mallo de Maspetra* s'anomena avui així, i ja el llegeixo en un doc. de 1862, a casa la Vila d'Ansó); els *Mallos* de Riglos, damunt Loarre-Osca.

Abunda en la toponímia gascona, cap a Luixon (*Malb de Cric, Malb Barrat*), i molts noms de muntanya a la V. de Cautarés (*Malb Ardoun, Malb Arrouy, Soum del Malb, Meillon, Esquisse Top. V. de Cauterets*, 145-7). Tant en toponímia com en apel·latius, el tennim ja sovint en docs. del gc. pirinenc, en els Ss. XIV-XV: «Lo *malb* aperat la Uxole», afrontació S. de Banheres de Bigorra, a. 1429 (*L. Vert de Benac*, 321); «lo *malb* de la Pene Blanque --- dequ en suus lo *malb*», 30 1440; i, en diminutius, «tiran a ung *malhot*, ont ha feyte une crotz en lo diit *malhot*», 1440: «es a l'engoan deus *malbetz* --- avant a l'engoaa entro a la diite pene», a. 1359 (*Cart. d'Ossau B*, 226.31, 33; 231.5, 6; 205.21, 28).

De la banda catalana, el mot és menys vividor que a la gascona, però se sent de vegades, encara com apel·latiu, a la Vall d'Aneu i a la de Boí (Duro, 1953 ---). Més al Sud i a l'Oest va restant estereotipat en la toponímia, on no és rar (però ja hi deu haver qui no el reconeix, car a Bono pronuncien *Malls-Blancs* reduït a *ez Mazbláns*, 1957); però allà ja pertanyia al vell parlar pre-català, com ens mostra el nom de *Pico-lo-Mallo*, gran roccosa en el camí de Fontjanina a les Bordes de Castanesa (1957); des del Castell del *Mall* defensaven el convent de St. Feliu, a Castellet d'Aulàs; Serra dels *Malls*, de penyals gegantescos, a Sapeira; Sant Esteve del *Mall*, poble entre Roda i Caixigar, al peu d'un puig rocós sobresortint d'una grossa serra (1957).

Aquest mot ha donat lloc a molta literatura pseudo-científica, de filòlegs entre savis i aficionats, assegurant tossudament que era pre-romà; tot i que ja, fins en un llibret tan divulgat com *Les Noms de Lieux* (p. 209) de Dauzat, es van indicar algunes proves que és una simple metàfora, per evident comparació de forma.¹ Hi ha molts paral·lels en llengües indoeuropees. Eloquent sobretot el cas de l'esc. *hamarr* 'martell' i alhora 'gran penyal', que ja figura en les sagues més antigues, L'heroi *Sússon* es defensa, fins a la mort, d'un gran tropell de guerrers, des d'un *hamarr* espadat, en la *Gíslasaga Sússonar*, cap. 34: les peripècies de la lluita (V.,